

**АГРОТЕХНІКА ВИРОЩУВАННЯ НАСІННИКІВ ЦИБУЛІ
ГОРОДНЬОЇ, МОРКВИ І БУРЯКА КОРМОВОГО У ВАТ "ІСКРА"
ЦЮРУПИНСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

А.В.ШЕПЕЛЬ – к. с.-г. наук, Херсонський ДАУ,
М.І.РОДІОНОВ – гол. агроном ВАТ "Іскра"

За останні два роки (2000 – 2001) приріст виробництва продукції в переробній галузі сільського господарства України склав більше 75% (Галузенко А.І.) Значна частина цього приросту припадає на виробництво продуктів харчування, у яких вагому частку мають овочеві культури. Для зростаючої потреби переробної промисловості в сировині необхідно збільшувати валове виробництво овочів, чого без застосування якісного насіння досягти неможливо. Як зазначає О.С.Болотських (2001), на Україні склалося вкрай незадовільне забезпечення насінням овочевих культур. У реєстр сортів рослин України на 2001 рік уведено більше половини гібридів овочевих культур зарубіжної селекції. Але більшість сортів та гібридів, які завозяться з закордону, не пристосовані до ґрунтово-кліматичних умов країни, у результаті чого – суттєві втрати врожаю. Крім того, неможливо організувати вітчизняне насінництво зарубіжних гібридів. У зв'язку з цим потрібно збільшувати виробництво насіння вітчизняних селекційних центрів.

Спеціалізація с.-г. виробництва у ВАТ "Іскра" – насінництво овочевих і баштанних культур (господарство є членом об'єднання "Укрсортнасінняовоч"). Поряд із насінництвом господарство займається і крупнотоварним виробництвом зернових культур. Ґрунти господарства представлені чорноземами південними остаточно слабкосолонцюватими пісчано-легкосуглинковими. Південні чорноземи займають значну територію господарства: у виробництві їх 1142 га, що складає 31,6 % від площі с.-г. угідь. За господарством закріплено 3765 га землі. До складу с.-г. угідь входить рілля площею 3152 га. Зрошення проводиться на площі 1079 га, що складає 28,7 % від загальної кількості землі. Поливи здійснюються дніпровською водою з мінералізацією 0,3-0,4 г/л. Ця вода на зрошуваних ділянках подається самопливом з магістрального каналу Північно-Кримської зрошувальної системи. Дощувальна техніка господарства представлена чотирма машинами "Кубань-М" і трьома машинами ДДА-100МА.

Попередником для осіннього висадження цибулі городньої і посіву буряка кормового і моркви є, як правило, озима пшениця, що у

зрошуваній сівозміні розміщена за томатами . Після збирання попередника по стерні вносять азотно-фосфорні добрива : 2 ц/га сульфату амонію і 1 ц/га подвійного суперфосфату, що негайно зароблюються в ґрунт за допомогою дискової борони БДТ-7 в один слід на глибину 8-10 см. Слідом за цим проводять відвальну оранку на глибину 20-22 см. Усі перераховані вище операції виконують у стислий термін – 5–7 днів. Для подальшої якісної підготовки ґрунту під посів моркви, буряка кормового і висадження цибулі роблять полив нормою 250 м³/га, після якого для вирівнювання поверхні ґрунту і надання йому дрібнокомкуватої структури проводять культивуацію на глибину 10-12 см. Морква і буряк кормовий у господарстві вирощуються за безвисадковою схемою. Оптимальним терміном посіву за цією схемою в господарстві вважають період з 15 по 30 серпня. При недостатку вологи в поверхневому шарі ґрунту роблять передпосівний полив нормою 250-300 м³/га. У зв'язку з тим, що ґрунти легкого механічного складу швидко випаровують вологу, у господарстві неможливо застосувати класичну схему при посіві: вологозарядка ґрунту – передпосівна культивуація – посів. Фахівці господарства змінили послідовність: передпосівна культивуація - передпосівний полив – боронування ґрунту – посів. Культивуацію перед посівом проводять на глибину: для моркви 3,5 - 4 і буряка 5 -6 см. Моркву і буряк кормовий висівають з міжряддям 70 см овочевою сівалкою СО- 4,2 обладнаною електронною установкою точного висіву "Клен", норма висіву складає, відповідно, 5 і 14 кг/га. При посіві обов'язково вносять фосфорні добрива дозою 5–10 кг/га д.р. Після посіву ділянку обов'язково прикочують овочевими котками. Для боротьби з бур'янами і руйнування ґрунтової кірки до сходів роблять боронування сітчастими боронами. При позначенні рядків культури міжряддя обробляють культиватором КРН-4,2 на глибину 4-6 см. Рослини бур'янів, що вегетують у рядку і його захисній зоні, в осінній період не знищуються. Аргументація такого підходу наступна: по-перше, ці бур'яни в зимовий період виконують функцію кулісної культури і затримують ту незначну кількість снігу, що випадає на півдні України, по-друге, у лютому місяці дуже часто спостерігається випирання коренеплодів на поверхню ґрунту, і у нічний час доби, коли температура повітря опускається нижче 0°С, ці коренеплоди гинуть. Коренева система бур'янів не дає значно випирати коренеплодам. Перед відходом у зиму посіви буряка кормового і моркви окучують культиватором КРН-4,2. Навесні роблять ручну прополку в рядках. Надалі, догляд за посівами складається з проведення поливів нормою 250-300 м³/га (2-3 рази), вивозу пасіки на поле для додаткового запилення з розрахунку 2 бджолосім'ї на 1 га. Дозрівання насіння у рослин буряка кормового і моркви неоднчасне і у зв'язку з цим проводять двофаз-

не збирання звичайним зернозбиральним комбайном. Така технологія дозволяє в господарстві одержувати по 3 і 11 ц/га кондиційного насіння моркви і буряка кормового відповідно.

Технологія вирощування цибулі городньої на насіння відрізняється від технології вирощування насінників моркви і буряка. Насінники цих трьох культур розміщуються в одному масиві. Після посіву моркви і буряка, на ділянці, призначеній для висадження цибулі, проводять у II-III декадах жовтня безвідвальне розпушування ґрунту, який зорали ще в II-декаді липня і провели вологозарядковий полив нормою 400 м³/га. Агрономічна служба господарства практикує й інший варіант: замість вологозарядкового поливу після оранки проводять фрезерування ґрунту, що вирівнює поверхню і створює дрібнокомкувату структуру. Потім протягом наступних трьох місяців на ділянці з появою бур'янів проводять культивуаці. У I декаді листопада цибулю висаджують за допомогою картоплесаджалки КСМ – 6 нормою 10-12 т/га. При висадженні вносять азотно-фосфорні добрива (1,5 ц/га амофосу). Навесні, у I – II декадах квітня після появи на поверхні ґрунту міцних пагонів цибулі міжряддя культивують КРН-4,2 з підгортальниками. У весняно-літній період особливо увагу приділяють захисту насінників цибулі від переноспорозу. У цей період обов'язково проводять обробку насінників Альетом с.п. нормою 1,5 кг/га. Під час вегетації проводять 2-3 обробки за допомогою авіації (у господарстві є АН-2 і Ка-26). Цибуля, як відомо, перехресно-запилена рослина, яка добре реагує на додаткове запилення бджолами. Для цього на поле вивозять пасіку з розрахунку 2 бджолосім'ї на 1 га насінника. За період вегетації проводять 2-4 поливи нормою 300-350 м³/га. Збирання проводять вручну, зрізуючи квітконоси, транспортуючи їх на тік, і лише там проводять обмолот. Така технологія дозволяє одержувати в господарстві 2,5-3 ц/га кондиційного насіння.

На підставі наведеної технології вирощування насінників цибулі городньої, моркви і буряка кормового економічна служба господарства виконала розрахунки ефективності насінництва цих культур. Так, максимальний чистий прибуток з 1 га посіву забезпечує кормовий буряк – 20250 грн, значно нижчий у моркви – 5220 грн. і найменший у цибулі городньої – 3200 грн.

Таким чином, господарство, займаючись насінництвом цибулі городньої, моркви і буряка кормового, підвищує рентабельність сільськогосподарського виробництва підприємства в цілому.

Список використаної літератури:

1. Галузенко А.І. Производство овощей в Украине.-Киев// Бизнес от 25.02.03.стр.25-27
2. Болотских А.С. Овощи Украины.-Харьков: "Орбита", 2001.-1088 с.